

Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18474>

Özet

Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği, 2011 yılında E. Güven tarafından kaleme alınan doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle öğrencilerin güncel çevre farkındalığı düzeylerini ve çevre sorunlarına karşı sahip oldukları algı ve tutumları ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, proje tabanlı öğrenme yönteminin, çevre eğitimi üzerindeki etkilerini değerlendirme sürecinin bir parçası olarak kullanılmaktadır. Temel amacı, eğitimsel müdahalelerin bireylerin çevreye dair sorumluluk ve bilgi düzeylerinde yarattığı değişimi nicel olarak saptamaktır.

Anahtar Kelimeler

Çevre farkındalığı, Çevre eğitimi, Ölçek geliştirme, Proje tabanlı öğrenme, Çevresel tutum, Psikometri, Doktora tezi.

Yazarlar

E. Güven

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin çevre sorunlarına ilişkin bilgi, duyarlılık ve sorumluluk düzeylerini belirlemektir. Bu araç, özellikle çevre eğitimi programlarının etkililiğini değerlendirmede ve öğrencilerin çevresel konulara yönelik bilişsel ve duyuşsal gelişmelerini izlemede kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme süreci, çevresel sorunların ciddiyetinin ve yaygınlığının arttığı bir dönemde, eğitim sisteminin bu sorunlara karşı ne kadar etkili bireyler yetitirdiğini ölçme ihtiyacından doğmuştur.

Ölçek, spesifik olarak, tahmin-gözlem-açıklama (TGA) destekli proje tabanlı öğrenme yönteminin, öğrencilerin çevre bilinci ve tutumları üzerindeki etkisini bilimsel olarak test etmek için kurgulanmıştır. Bu bağlamda, ölçek bir araştırma aracı olarak psikometri standartlarına uygun olarak tasarlanmıştır.

Yapı

Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği, çevre sorunlarına ilişkin çok boyutlu bir yapıyı ölçmeyi hedefler. Bu yapı (konstrukt), genellikle aşağıdaki temel bileşenleri içerir:

Bilişsel Boyut: Küresel ısınma, kirlilik, biyolojik çeşitliliğin kaybı gibi temel çevre sorunları hakkında bilgi sahibi olma düzeyi.

Duyusal Boyut: Çevresel bozulmaya karşı hissedilen endişe, kaygı ve duygusal tepkiler. Bu, çevreye yönelik kişisel sorumluluk duygusunu da içerir.

Davranışsal Etilim Boyutu: Çevre dostu davranışlar benimseme, çevreyi koruma eylemlerine katılma veya bu yönde niyet tanımlama eğilimi.

Ölçek, bu bileşenlerin her birini kapsayacak şekilde maddeler içermekte olup, bireyin genel çevresel farkındalık kapsamındaki bir puanla özetlemeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin faktör yapısı, orijinal tez çalışmasında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal kaynak referansında (Güven, 2011) geçerli ve dair spesifik istatistiksel değerler belirtilmemiş olsa da, ölçek geliştirme süreci kapsamında detaylı geçerlik çalışmaları yapıldığı varsayılmaktadır. Bir psikometri aracı olarak, Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği için beklenen geçerlik türleri şunlardır:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Maddelerin, ölçülmek istenen "çevre sorunlarına yönelik farkındalık" konstrüktünün tüm yönlerini temsil edip etmediği uzman görüşleri ve alan yazın taraması ile belirlenmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıya ne ölçüde ölçtüğünü gösterir. Bu genellikle faktör analizi yöntemleri ile test edilir.

Ölçüt Geçerliliği (Criterion Validity): Ölçekten alınan puanların, ilgili diğer çevresel tutum veya davranış ölçeklerinden alınan puanlarla ilişkisinin incelenmesi.

Bu geçerlik çalışmaları sonuçları ve kullanılan istatistiksel yöntemler, Güven'in (2011) doktora tezinin metni kapsamında detaylıca açıklanmıştır.

Güvenirlilik

Kaynakta güvenirlik verisi de belirtilmemiştir. Ancak geliştirme aşamasında, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı sağlamak için güvenirlik çalışmaları yapılması zorunludur. Ölçeğin güvenilirliğini kanıtlamak için kullanılan yaygın yöntemler şunlardır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösterir. Genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile rapor edilir. Yüksek bir Alfa değeri (genellikle .70 ve üzeri), maddelerin aynı yapıya ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğini gösterir. Bu, ölçeğin zamana karşı kararlılığını ortaya koyar.

Güvenilirliğe ilişkin nicel veriler (örneğin, Cronbach Alpha katsayısı), ölçeği kullanan araştırmacılar için en kritik psikometri bilgilerini temsil etmektedir ve bu bilgilere orijinal tez çalışması üzerinden erişilmesi gerekmektedir.

Faktör Analizi

Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği, "Geliştirme" türünde bir ölçek olduğu için, yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi, ölçekteki çok sayıda maddenin altında yatan temel boyutlar veya faktörleri ortaya çıkarmayı amaçlar.

Bu analiz, büyük olasılıkla, ölçeğin teorik olarak varsayılan çevresel farkındalık boyutları (bilişsel, duyuşsal, davranışsal eğilim) istatistiksel olarak destekleyip desteklemediğini kontrol etmiştir. Geliştirme sürecinde genellikle Keşfedici Faktör Analizi (KFA) kullanılırken, daha sonraki aşamalarda Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile modelin uyumu test edilmiş olabilir. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi alt faktörlere yüklendiğini ve yapının kaç boyuttan oluştuğunu kesinleştirir.

Araç

Test Türü:

Geliştirme Ölçeği (Özgün olarak bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir.)

Format:

Likert tipi derecelendirme formatında olduğu varsayılmaktadır, ancak kesin derecelendirme bilgisi kaynakta yer almamaktadır.

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Öğrenci Popülasyonu (Tezin içeriği çevre eğitimi odaklı olduğundan, genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri).

Yaş Grubu:

Tezin uygulandığı eğitim seviyesine bağlıdır (Tahminen ergenlik dönemi ve sonrası).

Popülasyon Detayları:

Güven'in (2011) çalışmasında, çevre eğitimine tabi tutulan bir öğrenci grubu örneklem olarak kullanılmıştır. Detaylı örneklem büyüklüğü ve demografik bilgiler tezin metodoloji bölümünde yer almaktadır.

Test Metodolojisi:

Ölçek, deneysel veya yarı-deneysel araştırmalarda ön-test ve son-test ölçüm aracı olarak kullanılmıştır. Uygulama genellikle kağıt-kalem formatında gerçekleştirilir.

Anahtar Kelimeler

Çevresel algı, Yapı geçerliliği, Güvenirlilik katsayısı, Çevresel davranış, Gazi Üniversitesi, TGA yöntemi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı:

Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağılı E-posta Adresleri:

Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Yazma Adresi:

Dr. E. Güven, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (2011 itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Test Yolu: 2011

İzinler ve Ücret: Ölçek, bir doktora tezi kapsamında kamuya açık bir akademik çalışma olarak sunulduğundan, akademik amaçlı kullanımlarda genellikle yazarın izni ve uygun atıf gereklidir. Ticari veya geniş ölçekli kullanımlar için yazarla iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçek

maddelerine ve puanlama anahtarına erişim, tezin tamamına erişim ile mümkündür.

Kaynaklar

Güven, E. (2011). *Çevre eğitiminde tahmin-gözlem-açıklama destekli proje tabanlı öğrenme yönteminin farklı deyimlenmeler üzerine etkisi ve yöntemle ilgili öğrenci görüşleri* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Çevre Sorunlarına Yönelik Farklılık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bu akademik girişte, Çevre Sorunlarına Yönelik Farklılık Ölçeği'nin orijinal maddeleri mevcut kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine erişim, yalnızca Güven (2011) tarafından hazırlanan doktora tezinin ekler veya bulgular bölümü incelenerek sağlanabilmektedir.